براهوئي ژبه:

- دا يوه بله لرغوني ژبه ده، چي د قلات ډويژن او د بلوڅو په ځيني نورو مېشتو سيمو کښي ويل کيږي.
- د ماموريت له پلوه دا سيمه پر دوو برخو باندي وېشل کيږي:

- ۱ – سراوان (سرا–شمالي سيمه)

- ۲ – جهالاوان (لاندي، يعني عقبي يا جنوبي سيمه)

جهالاوان (لاندي، نیچې، یعني عقبي یا جنوبي سیمه)

- د براٸویانو اصلي ټاټوبی د جهالاوان سیمه ده، چي په دې سیمه کښي دوی استوګنه کوي.
- په عمومي ډول سراوان یوه غریزه سیمه ده.
- او جهالان د شمال په لوري لوړ وي، او خلګ یې بزګري او شپه توب یا مالداري دواړه کوي.
- د دې سیمې د خلګو په هکله وٸیل کیږي چي ۷۵ سلنه نفوذ یې کوچیتوب او مالداري کوي.

برائیوي یوه دراوړي ژبه ده

- برائیوي ژبه د دراوړي (Dravadian) ژبو له کورنۍ څخه ده.
- دا یو مسلم حقیقت دی چي ژبي په خپل ګاونډ کښي له ویونکو ژبو څخه اثرات اخلي.

- په دې هلکه ډاکټر انعام الحق کوثرلیکي:

- د جهالاوان پر برائیوي باندي د سندهي، د افغانستان په شوراوک ولسوالي کښي د پښتو ژبي اثر، او د ایران په سیستان کښي د پارسي ژبي اثر دی.

ډاکټر عبدالرحمن برائیوي لیکي:

- برائیوي یوه دراوړي ژبه ده، چې له دې سوبه تر اردو ژبې ډېره پخوا دلته وئیل کېدله.
- چې کله ارین دلته راغلو، نو د دوی او دراوړي ژبو په مینځ کښې مېلاپ یا راکړه ورکړه وشوه.
- له دې سوبه د دوی په مینځ کښې تعلق له ډېري لرغوني زمانې څخه دی.
- که څه هم وروسته، برائیوي ژبه تر یوې سیمې (علاقې) پوري محدوده شوه، او له اردو څخه لرې شوه.

برائیوي ژبه

حنیف خلیل د پاکتساني ژبو په تهذیبي مطالعه کښي لیکي:

- د ارینو تر راتګ له مخه په هندوستان کښي د دراوړي تهذیب اثار پاخه وو، او د دوی له پاتمږو څخه بروئي یا برائیوي ژبه اوس هم ژوندي ده، او په دې ژبه کښي د دراوړي تهذیب اثار اوس هم موجود دي.
- پر دې ژبه باندي د پښتوژبي اثرات ښکاره دي، دا په دې چي پښتو د دراوړي تهذیب تر عصر له مخه ژبه ده، چي پر یوه بله یې اغیزه اړینه ده.

د پښتو، برائیوي او اردو ځیني مشترک لغات

- سلطان محمد صابر ځیني مشترکي جملې را وړي دي، چې دلته یې د مثال په توګه راوړو.

پښتو	برائیوي	اردو
دا څه شی دی	دا انته سې	یه کیا هې
پوهه سوې	پوهه مسوس	سمج ګئې
ډګر	ډغار	میدان، زمین
وار	واري	باري
یاغي	یاغي	باغي

د بلوڅي او برائيوي ژبو په مينځ کښي توپير

- برائيوي او بلوڅي ژبي په خپل مينځ کښي لوی توپير لري، چي له مخه يې يادونه وسوه.

- بلوڅي او برائيوي دوی بېلي ژبي دي، چي يوه (بلوڅي) د ژبو په اندو-اروپائي کورنۍ کښي له اندو-ايراني ښاخ څخه ده.

- او دويمه (برائيوي) د دراوړي ژبو له کورنۍ څخه يوه ژبه ده، چي يو لرغونی تاريخ لري.